

КАРЛ МАЙ АФРИКАНЕРЪТ

Превод от немски: Любомир Спасов, 1998

chitanka.info

1. ПОХИЩЕНИЕТО

Като някой голям, исполински сфинкс, чиято загадка от хилядолетия изчаква своето разрешаване, лежи откъм южния край на Стария свят и плакната от два могъщи океана богатата както на контрасти, така и на тайни безмерна суша на Африка. Една грандиозна природа твори тук с титанични сили най-гигантските растителни и животински видове на земното кълбо. Стотици хиляди квадратни мили земя жадуват тук под проклятието на неплодието или образуват обширни степни плата, чиято оскъдна растителност единствено през дъждовния период позволява съществуване на скокливата антилопа и сродните ѝ видове. Безбройни потоци и пороища се втурват през пролетта гърмящи и разпенени в долините, за да пресъхнат само след късо време в сухия пясък и не оставят след себе си нищо друго освен хаотично разпилян чакъл и каменни отломъци. А където цивилизацията се осмелява да постави дръзкия си крак върху съпротивяващата се земя, тя трябва там да се приготви за битка със стихии, повеляващи над смъртта и гибелта.

Жителите на северното крайбрежие на Африка са играли изтъкната историческа роля още в най-стари времена, докато останалата част на този и до днес непознат континент остава забулена в най-дълбок мрак. Че Южния кап е бил познат още в древността на историческите народи, е отчасти свободно предположение, отчасти легенда. Така например Кант вярва, че въз основа Трета книга на царете, глава 22, може да се приеме, че по време на юдейския цар Йосафат морските пътешествия от залива на Арабско море около Кап до Испания са били нещо обичайно, а Херодот разказва, че картагенци, изпратени от египетския фараон Нехо, около 610 година преди Христа били изминали същия път. Впрочем за заобикаляне на този континент се считало вече едно по-нататъшно напредване покрай западния бряг на Африка, като плаването на картагенеца Хано някъде към 500-та година преди Христа, макар то да е стигнало все пак най-много до Гвинея.

А че по-късно Евдокос от Кицикос бил направил едно пътуване от Габес около Кап до Персийския залив, си е измислица.

До края на петнадесетото столетие никой не е стигал и заобиколил от север южния нос на материка. Кралят на Португалия Жоау изпратил една малка ескадра под водителството на Бартоломеус Диас, който през 1487 действително обиколил Кап. На по-нататъшното плаване обаче попречил избухналият сред хората му бунт. Заради ужасните бури, които претърпял край Кап, той го нарекъл *Sabo tormentose* (Нос на бурите). Крал Жоау обаче променил това име в нос Добра надежда, тъй като сега вече не се съмнявал, че е намерил пътя за Индия. Неговият приемник, крал Имануел, изпратил една флотилия от четири кораба под командата на Вашку да Гама, за да проследи по-нататък открития път — една задача, която този прославен мъж наистина разрешил. Но целта на португалците била само пътят за Индия, от южния край на Африка те не се интересували.

Едва холандците го завладяват през 1600 година в лицето на морския капитан Ван Кисбук. Колонистите (бурите) изтласкали хотентотите и проникнали постепенно до кафрите, извоювайки и от тяхната земя участък след участък. Заселничеството растяло и предизвиквало завистта на англичаните, които не си отдъхнали, докато на Парижкия мир през 1714 страната не им била отстъпена. Тя привлякла наплив от английски колонисти, от което холандските бури видели интересите си увредени, и ето как помежду им възникнала вражда, играеща една доста значителна роля в битките на Колонията с туземното население.

* * *

По еднообразната равнина язدهа двама мъже. Животните им бяха от бързоногата, издръжлива раса, докарана в Южна Африка от синовете на Стара Англия, която така преимуществено се отличава от тежките, безпомощни нидерландски „тръсаджии“.

— Damn it!^[1] — изруга единият, като засенчи с ръка очите си срещу лъчите на залязващото слънце и огледа лежащия пред тях хоризонт. — Къде ли остана тоя дяволски Клаарфонтейн! Или нещо си объркал местността, Джон Хоблин?

— Аз да съм объркал местността, мистър Рафли? Такова нещо още не ми се е случвало. Клаарфонтайн се намира право пред нас и след най-много половин час сме там.

— И момичето наистина е толкова разкошно, както го описа?

— Наистина! Съдейки по красотата, трябва да е от племето аматомба или лагоа, разбирам ги тези неща, сър!

— Добре, Джон, за известно време тя ще стане моята малка женичка. Ще я купя и ако намеря, че...

— Да я купите? Хм-м, не мисля, че това ще ви се удаде. Тези нидерландски бури са особени хора, а Пит ван Холмен е от истинските, макар да има едва двацет и няколко години. Струва ми се, че той самият е хвърлил око на момичето, а пък и не е човекът, който ще отстъпи една домашна прислужница на някой йнглишман.

— Чувал съм за него! Бил един от най-дръзките африканери и се боял от тъпа кафри също толкова малко както от лъва или носорога. Но ще видим! Той е дясната ръка на Питер Ойс, който се въоръжава срещу зулуския вожд Дингаан. Ние не бива да му позволим да победи. С поръчението, което имам в ръцете си от губернатора, ще ми бъде лесно да го погубя. Харесали ми момичето, ще бъде мое, така стоят нещата!

Двамата англичани продължиха пътя си мълчаливо.

Джон Хоблин се оказа прав. Още не бе минало половин час и от равнината се издигнаха ниските постройките на усамотено холандско поселище. Беше Клаарфонтайн.

Няколко огромни ловни кучета поздравиха пришълците с яростен лай. Една изключително чисто облечена жена излезе от вратата и успокои животните, при което очите ѝ измерваха непознатите с недоверчив поглед.

— Вие сте навярно майката на Пит ван Холмен? — попита Рафли.

— Да — отговори тя просто и късо.

— Той вкъщи ли си е?

— Не.

— Къде може да го намери човек?

— На лов е. Издирва един леопард, който напада стадата ни.

— Кой е с него?

— Сам е.

— Кога ще се върне?

— Не зная точно. До утре със сигурност.

— В такъв случай ще останем. Трябва да говорим с него.

Слезе без всякакви формалности от коня, предаде го на придружителя си и пристъпи в къщата. Плантаторът умее да се възползва от закона за гостоприемството без големи предисловия. Когато влезе в стаята, едно младо момиче понечи свенливо да я напусне. Той й хвърли един бърз поглед и веднага я улови за ръката.

— Стой, малката! Защо искаш толкова бързо да изчезнеш? Няма защо да се страхуваш от непристойности от моя страна!

Тя опита да се освободи и когато това не й се удаде, вдигна умолително големите тъмни очи към господарката си.

— Как е името ви, господине? — попита.

— Рафли.

— Е, добре, мистър Рафли, оставете детето ми на мира. Вие сте мой гост, а тя трябва да се потруди в кухнята за вас.

— Няма ли да е по-добре вие самата да го сторите, юфрау Ван Холмен?

Направи опит да придърпа момичето към себе си, ала стопанката застана с едрата си холандска снага между тях.

— Почакайте с мнението си, докато ви попитам, сър! Ханийе ще отиде в кухнята, така казах и така ще стане!

В следващия миг момичето беше изчезнало.

Ханийе, както бе наречена от бурската жена, можеше да привлече вниманието дори на мъж, безразличен към другия пол. Вярно, жените на кафрите са най-вече дребни, занемарени и невзрачни, че даже и грозни, но има няколко племена, които са се прославили с красотата на жените и момичетата си. Ханийе вероятно произхождаше от някое от тях. Простото зеландско облекло, което носеше, много добре подчертаваше физическите ѝ достойнства.

Англичанинът я беше проследил със светнал поглед. Сега се обърна към строгата жена:

— Купили ли сте момичето, юфрау?

— Не. Бурът — Бог да благослови възпоминанието му! — я намери в пустинята. Двама мъртъвци лежали край нея — един мъж и една жена. Доведе детето в Клаарфонтейн и тук то бе възпитавано заедно с нашия син Пит.

— Значи не знаете произхода ѝ?

— Знаем го. Когато Панда, вождът на зулу, бил преследван от брат си Дингаан, предал своята жена и детето си на един довереник, който трябвало да ги скрие в Калахари. Те намерили извора затрупан и окаяно загинали, а детето бе нашата Ханйе. Когато веднъж пренощува в Клаарфонтейн, Панда го разпозна.

— Защо не си го взе?

— Вече нямаше родина, а Ханйе не искаше да ни напусне.

— Тъй! Значи си имате работа с Панда, най-големия враг на английското правителство? — попита сър Рафли дебнещо.

Жената го погледна неустрашимо в лицето.

— Нещо против него ли имате, сър? Който стъпи под покрива на един бур, има право на храна и отдих, такъв е бил обичаят, такъв е и сега, такъв ще остане и занапред. Или трябва да ви отпратя?

— Продавате ли момичето, юфрау? — попита той, избягвайки отговора. — Бих я отвел утре със себе си срещу една прилична сума.

— Да я продавам? Не, сър, на никаква цена. Тя стана мое дете и скоро ще стане жена на сина ми. Бурите от Клаарфонтейн никога не са търгували с човешка плът!

Заряза го и отиде в кухнята. Той се ухили подигравателно, напусна стаята, зави край надълго разпрострялата се постройка и пристъпи към извора, от чиято бистра вода имението беше получило своето име. Там завари Джон Хоблин да пои жадните коне.

— Е, сър, видяхте ли момичето?

— Да.

— И хареса ли ви?

— Трябва да я имам, да я взема със себе си!

— Кога?

— Сега, веднага!

— Сега... веднага?

— Да, защото точно сега ще е най-лесно. Тя е дъщеря на Панда.

— Дъщеря на Пан... Панда? Възможно ли е, сър? Какво ли ще каже Дингаан, ако го научи!

— Той ще го научи, а ние ще извлечем големи изгоди от това. Ти каза, че бил заел проходите, за да се нахвърли върху бурите.

— Така е, знам го със сигурност.

— Дотам има само половин ден път. Ще издържат ли конете ездата?

— Определено, те са още доста бодри, сър!

— Пит ван Холмен е на лов. Забеляза ли някаква прислуга?

— Не. Хората трябва да са при стадата.

— Аз също мисля, че двете жени са сами. Няма да изчакаме връщането на другите. Кучетата са вързани и няма защо да се страхуваме от тях. В конюшнията има коне. Ще вземем един за момичето. Жената ще вържем. Напред, да не губим време!

Двамата мъже изчезнаха в къщата. Само след минута-две се разнесе крясък... още един... Хоблин се появи отново, влезе в конюшнията и изкара един кон. Рафли също излезе. Носеше в ръцете си една пристегната в одеяло фигура. Тя беше вързана върху животното и похитителите се отдалечиха в тръс.

2. РАЗПЛАТАТА

Изворната вода на Клаарфонтайн напояваше една широка падина, пищно обрасла с различни видове оксалис и пеларгония, и се съединяваше с един поток, който се спускаше от височините. Там една от толкова редките в Капланд гори протягаше към небето своите исполински смрадливи^[2] и жълти дървета.

На една поляна сред тази гора стояха трима мъже. Единият от тях беше кафър. Той трябва да бе направил близко запознанство с цивилизацията, защото не носеше оръжията на своите племенни родственици, а рур — опасната, сигурна пушка на холандските колонисти — и островръх, леко закривен нож, който е еднакво удобен и за мушкане, и за сечене. Облеклото му беше полуевропейско, но пригодно за скитническия живот, на който бе обречен прокуденият син на страната. Другите двама бяха бури, това си личеше от пръв поглед.

По-възрастният не беше висок, но необикновено плещест и със солидно телосложение. Сигурно беше давал отпор на всички несгоди на един суров и изпълнен с опасности живот и имаше вид на човек, когото никакви трудности не могат да разколебаят от веднъж взетото решение.

По-младият едва ли наброяваше много над двайсетте, но тялото му беше с истински херкулесови пропорции, а наметнатата върху плещите кожа от пантера повишаваше войнственото впечатление, което неговата внушителна външност създаваше.

Тримата мъже бяха Панда — зулуският княз, Питер Ойс — бурският предводител, и Пит ван Холмен от Клаарфонтайн. За всеки външен човек последният бе излязъл на лов, но отсъствието му бе свързано единствено с току-що приключилите обсъждания.

— И тъй, Панда е мой приятел — рече Ойс — и няма да наруша своята дума?

— Панда ще сдържи онова, което е казал — отговори кафърът. — Дингаан го прогони от неговия крал, затова той застана начело на

храбрите мъже финго и още днес ще потегли с тях към клисурите на Куатламба, както обеща!

— И колко племена ще тръгнат с него?

— Амафенгу, амабака и амаваци. Ще дойдат също зебемби, латонга и амахута от земята Зофала, които само чакат пратениците на Панда, за да смажат предателя Дингаан.

— В такъв случай се разбрахме. Оттук аз ще яздя директно към лагера при Питер-Морицбург, за да дам разпорежданията си. Утре рано нападам Дингаан и когато той се измъкне, моят приятел Панда ще заеме зад него проходите, за да го смачкаме. Извоюваме ли победа, Панда ще стане крал на зулу и всички финго ще му плащат данък. Пит ван Холмен, ти ще се върнеш в Клаарфонтейн и ще се сбогуваш с близките си. По пътя за Питер-Морицбург присъединяваш всички бури, които са още без водач, и ми ги довеждаш в стана. На добър час!

Подаде ръка на двамата и изчезна в горския гъсталак. Панда сложи ръка на рамото на младия бур.

— Когато Панда стане крал на зулу, ще даде дъщеря си на мъжа от Клаарфонтейн и голям брой диаманти, каквито растат в земята на планините Курука. То ще бъде за него един добър баво, баща, и утре в битката ще държи ръката си над него, за да не го улучи отровното копие на някой мъж лагоа!

— Не иска ли баща ми да дойде с мен и да чуе гласа на своята дъщеря?

— Не. Времето е кратко, а ни чака много работа. Върви с мир!

Те се разделиха. Кафърът навлезе в сплетените клонаци на гората, а Пит пое бързо към родния си дом.

Имаше да измине дълъг път и вече се бе свечерило, когато стигна заселището. Завари всички жители занемели и объркани и вестта за отвличането на любимата го тресна като съкрушителен гръмотевичен удар. Но той не беше мъж, който ще се предаде без съпротива на униинето. Напротив, това известие само пришпори неговата младежка енергия.

Пит ван Холмен свика ратаите, предаде на един заръката на Питер Ойс относно намиращите се по посока Питер-Морицбург бури, нареди на друг да му оседлае най-бързия кон, повери им защитата на дома и се сбогува после с майка си.

— Пит, приеми моята благословия, нека тя те закриля и води! — рече тя.

Не се завайка и не заплака, не пита също накъде смята да се отпрати. Истинската бурска жена знае, че едно-единствено дело струва повече отколкото хиляди празни думи.

— Майко, аз ще ти я върна! — отговори той, отвърза кучетата следотърсачи, които веднага се стрелнаха по дирята на двамата англичани, и ги последва в галоп.

Изгрялата луна осветяваше пътя му. Кучетата бяха добре дресирани и не излизаха извън неговия зрителен и слухов обсег. Само след късо време се убеди, че похитителите са хванали пътя към проходите Куатламба при Дингаан.

Трябваше ли да продължи? Преследваните при всички случаи щяха да бъдат в безопасност, преди да е съумял да ги настигне. И после по кой начин щеше да спаси Ханийе? Благоразумието му повеляваше да дочака утрешния ден на битката, ала любовта не преставаше да го подтиква напред. Той се вслуша в нея и реши да остави коня на някое подходящо място под охраната на кучетата и да отиде после пеша да разузнае.

Пътят водеше все по-нагоре, през дълбоки клисури, покрай стръмни скатове. Скоро щеше да бъде при целта и сега се видя заставен да удвои предпазливостта.

Тъкмо яздеше по една тясна пътечка, едната страна на която рязко пропадеше в пропаст, а от другата се извисяваше отвесна скална стена, когато предното от кучетата изджавка остро и по същото време се разнесе обичайната за кафрите повеля:

— Илицви! (Стой, парола!)

Той парира коня, вдигна пушката и заповяда:

— Тигър, Самсон, дръж!

Мислеше, че има пред себе си отделен пост, какъвто туземците действително слагат на по-голямо разстояние от своя боен стан, но се лъжеше.

Кучетата се хвърлиха напред с дрезгаво ръмжене... отекна пронизителен крясък... още един... трети и четвърти — четиримата врагове бяха нападнати и разкъсани. После прозвуча двукратен вой, скимтене... храбрите животни бяха победени от надмощието. Иззад ръба на скалата се подаде цевта на пушка, прозвуча гневен вик:

— Илици тета! (Кажете паролата!)

Пит не можеше нито паролата да каже, нито да вземе на мушка скрития зад скалата човек. Вражеският изстрел изтрещя. Конят на младия мъж беше улучен. Вдигна се с пръхтене на задните крака... той се плъзна от седлото и животното се сгромоли презглава назад в бездната.

Понеже не знаеше броя на намиращите се пред него врагове, не му оставаше нищо друго, освен да се оттегли колкото може по-бързо. Затича се обратно към входа на прохода. Но едва го беше достигнал, и в него се впериха оръжията на значителен брой кафри. Преди малко те го бяха пропуснали да мине, но сега застанаха на пътя му. Той даде двата изстрела, които имаше, и връхлетя с високо размахан приклад враговете. Притиснат отзад и отпред, нямаше никакъв шанс за измъкване при този числен превес на неприятеля. Бранеше се като прострелян лъв, но нищо не помогна. Един удар от боздуган го просна на земята.

Когато дойде отново на себе си, беше светло утро. Погледът му обгърна един стан от няколко хиляди туземци. Предводителят им бе застанал в този миг пред издигнатата за него колиба.

Беше Дингаан, зулуският главатар.

Водеше оживен разговор сър своите подглаватари, в който участваха и двамата англичани. По тяхно настояване той бе изпратил една дружина от хората си да залови адютанта на Питер Ойс.

Очите му се спряха на свестилия се мъж и с бързо движение на ръката насочи вниманието и на другите към него.

— Ти ли си Пит ван Холмен? — попита той младия мъж, който бавно се бе надигнал.

— Да — отговори този сухо.

Главата го болеше, наистина, но иначе се чувстваше в пълно съзнание и сили.

Със злорадо потрепване около широката уста Дингаан мина през вратата на колибата си и измъкна Ханийе, дъщерята на неговия прогонен брат. Очите на Пит блеснаха. Знаеше, че го чака жестока смърт, ако не му се удаде да избяга. Тук стояха двамата мъже, които бяха отвлекли любимата му, недалеч от колибата имаше няколко коня... той съзнаваше своята исполинска физическа сила... осени го едно дръзко, безумно дръзко решение.

Още преди Дингаан да е могъл да отправи към него втори въпрос, Пит беше измъкнал ножа на Джон Хоблин. Той проблесна два пъти... похитителите бяха пронизани в сърцата.

— Ханийе, на коня там! — извика и в следващия миг беше пипнал вцепенения от изненада вожд за перчема.

Момичето бе препускало с него по широката степ. С няколко бързи скока то се озова при животното и се метна на гърба му Пит последва примера ѝ, стиснал кафъра като с железни клещи. И се започна диво препускане — през стана, по урви и клоофс^[3], по спускове и край отвесни стени, все надолу по долините. Зад тях се носеше ужасяващо кряскане и олелия, на което можеха да се присмиват, тъй като кафрите винаги се придвижват пеша, а с малкото коне на главатаря вече не бяха в състояние да намалят сегашната преднина. Но цялата „армия“ се бе вдигнала на крака, за да си върне отвлечения предводител.

Проходите на Куатламба отдавна вече се намираха зад дръзкия африканер, така че можеше да намали бързината на конете. Ненадейно от един гъсталак папрат и алое прозвуча:

— Стой! В името на светата Юфрау от Антверпен, та това е Пит ван Холмен! Откъде идваш, муп jong^[4]? Напразно те очаквах сутринта! И кого водиш?

Беше самият Питер Ойс, който се намираше в авангарда на настъпващата бурска войска. При приближаващия конски тропот се бе скрил с хората си и сега излезе учудено напред.

— Откъде идвам, баас Ойс? От проходите там горе. И кого вода? Ето, огледай го сам!

Хвърли полузадушения вожд от коня.

— Дингаан... за Бога, самият Дингаан! Как, в името Божие, докопа този пленник?

Пит разказа с бегли думи приключението. Удивлението на слушателите беше еднакво голямо с радостта им от пленяването на опасния кафърски крал. Но нямаше време за губене. Пленникът беше вързан и поставен под сигурна охрана. Хората се приготвиха да посрещнат приближаващите врагове от безопасно укрытие, а Ойс се отправи с Пит и Ханийе назад към основната войска, намираща се в пълно настъпателно движение.

Прочутото сражение с кафрите при Питер-Морицбург беше блестящо проведено и спечелено. Туземците бяха нападнати отпред от бурите, а отзад — от Панда, и напълно унищожени. Дингаан бе принуден да се откаже от владичеството и Панда го пое. Той удържа дадената дума на Пит ван Холмен. Младият господар на Клаарфонтейн отведе Ханийе, дъщерята на прочутия кафърски крал, у дома си и получи обещаната зестра, която „расте в земята на планините Курука“.

Недалеч от Грьонинген се издига малка едноетажна къщичка, оградена от тисов плет. Собственикът ѝ е един минхер от рода Ван Холмен. Само преди няколко години той беше много беден. Тогава получи от Капланд писмо от един далечен сродник, който заедно с множеството поздрави се осведомяваше за неговото положение.

Той веднага отговори и последва втора пратка, чийто ясен златен звън напълно премахна грижите и неволите на милия „нееф“ Ван Холмен. И към тази възрадваща пратка беше прибавен един от ценните капски диаманти, които ювелирите сега толкова много търсят.

На когото се отвори някога път към Грьонинген и отиде в онази дача, ще може да го види, както и да узнае и други интересни истории за Пит ван Холмен, безразсъдно дръзкия африканер.

[1] Damn it (англ.) — Поврага — б.пр. ↑

[2] Смрадливо дърво (*Ocotea bullator*) — южноафрикански вид дафиново дърво с неприятно миришеща дървесина — б.нем.изд. ↑

[3] Клоофс (хол. kloofs) — клисури — б.пр. ↑

[4] Мун jong (хол.) — моето момче — б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.